

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Saara dotuje plantacje energetyczne o krótkich wiekach rębności

Od 1 października 2012 r. plantacje drewna energetycznego w Saarze są dofinansowywane - nawet do 1000 €/ha. Szczegółowe informacje na ten temat zawierają wytyczne do Programu „Klima Plus Saar”. Wynika z nich, że współfinansowaniem mogą być objęte plantacje założone nie później niż 30 czerwca 2014 r. Preferowana powierzchnia plantacji jednego wnioskodawcy wynosi od 0,5 do 7,5 ha, minimalna zaś liczba sadzonek na 1 ha – 7500 sztuk. Wnioskodawcami o dotację mogą być nie tylko gospodarstwa rolne i leśne, lecz także gminy i ich gospodarstwa.

Źródło: *Holz-Zentralblatt*, Nr 3, 2013

A.K.

Lasy ochronne w Szwajcarii

Prawie połowa lasów szwajcarskich ma status lasów ochronnych. Są to lasy chroniące obszary zaludnione, szlaki transportowe i inne przed zagrożeniami naturalnymi, takimi jak: osuwiska, lawiny śnieżne i skalne. Jest to jedno z głównych ustaleń raportu końcowego SilvaProtect-CH, opublikowanego 11 lutego 2013 r. przez Federalny Urząd ds. Środowiska.

Zgodnie z federalną ustawą o lasach z 1991 r., poszczególne kantony były zobowiązane do wydzielenia lasów ochronnych. Początkowo ich kryteria nie zostały zdefiniowane wystarczająco jasno. Aby je ustalić, Federalny Urząd Ochrony Środowiska opracował projekt SilvaProtect-CH. Dzięki dobrej współpracy między władzami Federacji i kantonów określono jednolitą metodę działania. W projekcie SilvaProtect-CH wykorzystano dane geo-informatyczne, co pozwoliło oszacować obszar lasów ochronnych z przypisaniem czynnika będącego powodem ochrony.

Znaczenie ochronne ma około 585 000 ha, tj. 49% lasów Szwajcarii. 90% z nich rośnie w Alpach, ale zostały wyodrębnione także w kantonach miejskich, takich jak: Zurych, Bazylea czy Genewa. W Szwajcarii jedna czwarta szlaków komunikacyjnych (koleje, drogi) jest zagrożona osuwaniem się ziemi, lawinami śnieżnymi i skalnymi. Największą część lasów uznanych za ochronne chroni budynki i drogi.

Projekt SilvaProtect-CH określa również podział funduszy federalnych przeznaczonych na utrzymanie lasów ochronnych. 40% kosztów ochrony, prawie 60 milionów franków rocznie, jest pokrywane z budżetu federalnego. Pozostałe koszty obciążają kantony i beneficjentów tej ochrony, np. gminy lub przedsiębiorstwa transportu publicznego.

Źródło:

<http://www.news.admin.ch/message/index.html?lang=fr&msg-id=47722> [14.02.2013]

A.A.

Ubezpieczenie właścicieli lasu od odpowiedzialności cywilnej

Belgijskie Towarzystwo Leśne (Société Royale Forestière de Belgique) oferuje swoim członkom, którzy płacą składki, ubezpieczenie grupowe od odpowiedzialności cywilnej. Składka ubezpieczenia wynosi 0,95€/ha, przy czym składka minimalna to 20 €. Ubezpieczeniu podlega cała powierzchnia leśna.

Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność ubezpieczonego za szkody, zarówno materialne, jak i niematerialne, spowodowane osobom trzecim. Zabezpiecza właściciela, użytkownika i zarządcę lasu, zadrzewień, a nawet pojedynczego drzewa.

Gwarancja obejmuje: szkody wynikające z działalności gospodarczej w lesie, szkody materialne poniesione przez pracowników w czasie lub w związku z ich funkcją oraz tak zwane „zaburzenia sąsiedztwa” (typ szkody w prawie francuskim) w wyniku wypadków.

Najczęściej zdarzające się przypadki objęte roszczeniem to uszkodzenie: samochodu poruszającego się po drogach, ogrodzenia, domu, masztu telefonii GSM lub bydła pasącego się w pobliżu, przez zwalenie się drzewa lub gałęzi.

Źródło: <http://www.srfb.be/forestiere>

A.A.

Zakaz dokarmiania zwierzyny grubej w Walonii

18 grudnia 2012 r. rząd Walonii ogłosił ustawę określającą warunki dokarmiania zwierzyny grubej w lasach. Wzięwszy pod uwagę nadmierne zagęszczenie zwierzyny

oraz fakt, że jej dokarmianie zaburza równowagę pomiędzy fauną i florą, wprowadzono całkowity zakaz tej działalności w lasach północnej części doliny Sambry i Mozy, na obszarze ok. 1000 km².

Dokarmianie na pozostałym obszarze zostało obwarowane wieloma warunkami. Może być prowadzone na terenach intensywnie użytkowanych łowiecko, ale z wykluczeniem pasz opartych na pszenicy i pszenżycie oraz kisonkach, po uzyskaniu zezwolenia rady łowieckiej. Do wniosku o zezwolenie na dokarmianie, składanego przed 1 sierpnia każdego roku, musi być dołączona mapa terenów łowieckich z zaznaczonymi miejscami dokarmiania. Muszą być one lokalizowane co najmniej 200 m od skraju lasu i nie bliżej niż 50 m od cieków, po uzyskaniu zgody od właściciela terenu. Ustawa określa ponadto dopuszczalne terminy dokarmiania, organy kontroli oraz przepisy przejściowe.

Źródło:

<http://environnement.wallonie.be/legis/dnf/chasse/chasse059.html> (tekst ustawy, dostęp z dnia 12.02.2013)

A.A.

Korniki wkraczają do wysoko położonych lasów

Jak donoszą naukowcy z University of Wisconsin-Madison w czasopiśmie „Proceedings of National Academy of Sciences”, rośnie zagrożenie dla lasów sosnowych Północnych Gór Skalistych. Rodzimy gatunek kornika *Dendroctonus ponderosae* Hopkins., występujący zwykle na sośnie *Pinus contorta* Dougl. ex Loud., przenosi się wyżej w kierunku górnej granicy lasu i atakuje sosnę *Pinus albicaulis* Engelm.

W zachodnich częściach Stanów Zjednoczonych i Kanady występują lasy, których głównym gatunkiem lasotwórczym jest *Pinus albicaulis*. Są to ekosystemy leśne występujące przy górnej granicy lasu wysokich gór. Są one siedliskiem wielu rzadkich gatunków ssaków i ptaków, w tym niedźwiedzi grizzly i orzechówki popielatej, która z uwagi na jej rolę w rozprzestrzenianiu nasion sosnowych jest kluczowym gatunkiem dla zachowania tych ekosystemów. Na obszarze górzystego zachodu te wysokogórskie lasy odgrywają również ważną rolę w cyklu hydrologicznym, utrzymując pokrywę śnieżną i regulując przepływ wód pochodzących z topnienia śniegu.

Ocieplające się środowisko i łagodniejsze zimy ułatwiły kornikom *Dendroctonus ponderosae* inwazję na nowe i „bezbronne” ekosystemy. Te niewielkie owady odgrywają kluczową rolę w mechanizmach regulujących stan sanitarny drzewostanów, poprzez eliminację starych lub osłabionych drzew i wspieranie rozwoju młodego lasu. Ostatnio jednak gorące i suche lata oraz łagodna zima, sprzyjające rozwojowi korników, doprowadziły do zwiększenia ich liczebności do rozmiarów gradacji największej, jaką kiedykolwiek widziano w Ameryce Północnej.

Drzewem żywicielskim *D. ponderosae* była zawsze sosna wydmowa (*Pinus contorta* Dougl. ex Loud.), gatunek rosnący w niższych partiach gór. W trakcie długiego współistnienia rozwinęła się więc silna zależność między sosną wydmową a kornikiem. Drzewo wytworzyło mocny

system obronny, oparty na produkcji lotnych związków chemicznych zakłócających funkcjonowanie systemu komunikacji lub toksycznych dla kornika. Pomimo tego sosna wydmowa jest nadal najważniejszym gatunkiem żywicielskim dla *D. ponderosae*.

W drzewostanach mieszanych, najbardziej atrakcyjna dla chrząszcza jest wciąż sosna wydmowa, co sugeruje, że sosna *Pinus albicaulis* może przetrwać w tych środowiskach, przynajmniej w najbliższym czasie. Jednak tam gdzie występują tylko sosny *Pinus albicaulis*, kornik zasiedla je z łatwością.

Przedmiotem wielu obaw w środowisku naukowym jest nieprzewidywalność skutków wyginiecia *Pinus albicaulis* w ekosystemach górskich. Wysokogórskie lasy *Pinus albicaulis* z rozłożystymi koronami sosen spowalniają rozpuszczanie się śniegu i przyczyniają się do powolnego uwalniania wód do górskich strumieni, zapewniając w ten sposób w czasie lata dopływ wody do dolin. Utrata koron drzew w wyniku żerowania szkodnika może doprowadzić w krótkim czasie do szybszego rozpuszczania się śniegu i letniej suszy. Trudno przewidzieć, czy w długoterminowej perspektywie rolę ginących *Pinus albicaulis* w cyklu hydrologicznym mogłyby spełnić jakies inne duże drzewa.

Źródło:

<http://www.sciencedaily.com/releases/2012/12/121231161015.htm>

A.S.

SOCOFOR – SAMKEMPEN - kooperatywa leśna w Belgii

Kooperatywa powstała w latach 70-tych XX wieku z inicjatywy kilku właścicieli leśnych pragnących lepiej wykorzystać swoje zasoby leśne. Od tego czasu stała się jedną z największych spółdzielni w zakresie leśnictwa w Belgii. Jej członkowie posiadają łącznie ponad 30000 ha. Socofor jest zarządzany przez Radę Dyrektorów, którzy są wybierani przez walne zgromadzenie członków.

Głównym celem kooperatywy jest dostarczenie członkom, niezależnie od wielkości posiadanego gospodarstwa leśnego, instrumentów zagospodarowania lasu, w sposób możliwie najbardziej skuteczny.

Spółdzielnia udostępnia swoim członkom bieżącą informację prawną, dane dotyczące cen drewna, bieżących aukcji etc. Sprzedaż drewna, podobnie jak zakup sprzętu, sadzonek czy środków chemicznych, jest organizowana wspólnie dla wszystkich członków, przez internet. W ostatnich latach roczna wielkość sprzedaży drewna kooperatywy wynosiła ok. 120 000 m³.

Członkowie mogą uzyskać pomoc ze strony ekspertów w zakresie gospodarki leśnej, w uzyskaniu certyfikatu, sporządzeniu planu urządzenia lasu, kupna czy sprzedaży nieruchomości leśnej, analizy ekonomicznej, oceny uszkodzeń i strat w przypadku wiatrolomów oraz przygotowania dokumentacji do uzyskania odszkodowania i w uzyskaniu dotacji np. na obszary Natura 2000.

Każdy członek zachowuje pełną swobodę zarządzania w odniesieniu do swojej własności. Spółdzielnia może interweniować jedynie na wniosek zainteresowanego.

Źródło: <http://www.socofor.net/> [14.02.2013]

A. A.

Rosja eksportuje mniej celulozy i papieru

W 2012 roku z Rosji wyeksportowano produkty celulozowo–papiernicze o wartości 10,1 mld USD – o 10,2% mniejszej niż w roku 2011. Główne rynki eksportowe w minionym roku (wg malejącej wielkości) to: Chiny, Holandia, Niemcy, USA, Włochy, Turcja, Japonia, Polska, Ukraina i Korea.

Źródło: www.greenpressa.ru

W. G.

Zmiany w łowiectwie w Białorusi

W Białorusi planuje się zaostrzenie przepisów dotyczących myślistwa i funkcjonowania gospodarstw łowieckich. Obecnie w kraju działa ich około 260. Ich działalność koordynowana jest przez Ministerstwo Leśnictwa. W celu podwyższenia efektywności zarządzania i usprawnienia kontroli nad tymi jednostkami, w 2012 roku przygotowano projekt nowych przepisów prowadzenia gospodarki łowieckiej i wykonywania myślistwa, który będzie uzupełnieniem dekretów prezydenta: nr 580 z 8 grudnia 2005 roku i nr 200 z 26 kwietnia 2010 roku. Jedną z ważniejszych zmian jest przesunięcie kompetencji w sprawie decyzji o dzierżawie obwodów łowieckich - ze szczebla rejonowego na wyższy poziom – obwodu oraz wprowadzenie obowiązkowej akredytacji dla dzierżawców. Niewypełnianie postanowień dzierżawy będzie skutkowało, w bardziej restrykcyjny sposób niż dotychczas, rozwiązaniem umowy dzierżawnej, a uwolnione z umowy grunty będą wystawiane na aukcje. W trakcie przygotowania projekt był udostępniony w internecie w celu konsultacji z myśliwymi. Obecnie jest dopracowywany.

Źródło: <http://www.mlh.by/ru/news>

W.G.

Wpływ gradacji bielobjada na zanieczyszczenie zlewni azotanami

Zespół naukowców z uniwersytetu w Colorado Boulder nieoczekiwanie znalazł pozytywny aspekt dewastacyjnej gradacji kornika bielobjada *Dendroctonus ponderosae*. Jak piszemy wyżej, szkodnik ten opanował ogromne powierzchnie w lasach sosnowych na zachodzie kraju. Okazało się, że gradacja bielobjada nie wpłynęła negatywnie na jakość wody w strumieniach, czego spodziewano się wcześniej. Według profesora Wiliama Lewisa, przeprowadzone badanie wykazało, że młode drzewa, które przetrwały ataki kornika i inna roślinność

rosnąca wzdłuż cieków wodnych, zwiększyły wchłanianie azotanów, a także innych związków pochodzących z zanieczyszczeń. Po ataku chrząszczy roślinność niższego piętra pozostała nienaruszona, zyskując ponadto ekologiczną korzyść w możliwości przeżycia i wzrostu, ponieważ młode drzewa nie musiały już konkurować ze starszymi o dostęp do światła, wody i składników odżywczych.

Podczas wycięcia lasu lub uszkodzeń powodowanych przez burze może nastąpić długotrwały wzrost stężenia azotanów w wodzie, dochodzący nawet do 400%. Natomiast po gradacji bielobjada nie stwierdzono znacznego wzrostu stężenia tych związków w strumieniach (pomiar wykonano w ponad 100 miejscach). Inne badanie wykazało, że stężenie azotanów w igłach młodych sosen, które przetrwały inwazję chrząszczy było wyższe, niż w igłach zdrowych drzew z poza obszaru objętego gradacją. Pozostałe w lesie młodsze drzewa i roślinność dolnego piętra zrekompensowały brak starszych drzew sosnowych, wchłaniając większą ilość azotanów. Bielobjad niszcząc starsze drzewa pozostawił dobre warunki dla rozwoju dolnego piętra roślinności, a także dla zachowania dobrej jakości wody.

<http://www.sciencedaily.com/releases/2013/01/130114172102.htm>

D.W.

Maleją inwestycje w leśnictwie Finlandii

Według danych krajowej Konfederacji Przemysłu inwestycje w sektorze leśno–drzewnym w 2012 roku wyniosły 435 mln euro, co oznacza spadek o 12% w stosunku do roku 2011 (który też odznaczał się spadkiem nakładów w stosunku do roku poprzedzającego). Patrząc na inne gałęzie przemysłu, sytuacja nie jest aż taka zła – spadek inwestycji w metalurgii i przemyśle tekstylnym wyniósł odpowiednio 65 i 58%! Z drugiej strony jednak, przemysł chemiczny odnotował wzrost inwestycji na poziomie 10%, a przemysł poligraficzny – aż 29%. wzrost!

53% inwestowanych środków w leśnictwie i drzewnictwie zostało przeznaczonych na racjonalizację produkcji (w 2011 roku przeznaczono na nią 53% nakładów), a na stworzenie nowych mocy produkcyjnych – zaledwie 7% (27% w 2011 roku). Liczba osób zatrudnionych w sektorze leśno–drzewnym w kraju wyniosła 49 100 i była o 900 osób mniejsza niż w 2011 roku. Znamiennym jest fakt, że o 1400 osób wzrosła liczba zatrudnionych w fińskich kompaniach leśno- drzewnych działających za granicą. W 2012 roku wyniosła ona 54 900 osób.

Źródło: www.forest.fi

W.G.

Nowe parki i rezerваты w Rosji

Rok 2013 w Rosji ogłoszono Rokiem Ochrony Przyrody. W ramach realizowanej od 2 lat koncepcji rozwoju

systemu ochrony przyrody, do roku 2020 w kraju powstanie 11 nowych rezerwatów i 18 parków narodowych. Oprócz tego 12 istniejących rezerwatów zostanie powiększonych. Zmieniona będzie także dotychczasowa strategia udostępniania tych terenów. Jak zapowiedział premier Dmitrij Miedwediew, obszary chronione w większym stopniu mają służyć rozwojowi turystyki i promocji ojczystej przyrody, także z korzyścią dla lokalnych rynków pracy.

Obecnie w Rosji znajduje się ok. 212 mln ha terenów chronionych. W ciągu ostatnich 20 lat powierzchnia ta zwiększyła się o 80%.

Źródło: <http://blog.da-medvedev.ru/>

W.G.

Södra ucieka z Rosji

Szwedzka „Södra” oficjalnie ogłosiła o swoim wycofaniu się z projektu „Angara Paper”, którego celem była budowa zakładów przemysłu celulozowego w rosyjskim Kraju Krasnojarskim (południowa Syberia). Koncern miał być partnerem marketingowym i zajmować się głównie sprzedażą produkowanej celulozy. Z uwagi, że skala przedsięwzięcia zmieniła się w stosunku do planowanej (umowę o współpracy podpisano w 2010 roku), udział w nim przestał wpisywać się w strategię rozwoju szwedzkiej firmy.

Początkowo inwestycja o sumarycznej wartości 3,2 mld USD miała zakończyć się w 2011 roku. Planowana wielkość produkcji to 1,2 mln ton celulozy, roczne zapotrzebowanie na drewno – 5 mln m³, a zatrudnienie – 4500 osób. W 2012 roku ogłoszono, że dwa towarzyszące zakłady przemysłu drzewnego rozpoczną pracę dopiero w 2014 roku, a sam kombinat celulozowy – w 2016 roku. Za opóźnienia w realizacji budowy kierownictwo projektu obwiniło administrację lokalną. W lipcu 2012 roku regionalna rada inwestycyjna skreśliła „Angara Paper” z listy priorytetowych inwestycji dla Kraju Krasnojarskiego. Następnie regionalny sąd arbitrażowy zobowiązał miejscowe władze o przywrócenie projektowi tego statusu.

Innym zagranicznym partnerem „Angara Paper” jest japońska firma Marubeni, odpowiedzialna za nadzorowanie budowy zakładu produkcyjnego i jego wyposażenie.

Źródło: www.greenpress.ru

W. G.

Krytycznie o raporcie Banku Światowego

Według oceny amerykańskiego Stowarzyszenia Badań Leśnych (FRA - Forestry Research Associates), suma nieefektywnych inwestycji Banku Światowego przeznaczonych na rozwój gospodarki leśnej przekroczyła 4,1 mld USD. Zgodnie z danymi z ostatniego raportu Banku Światowego, w ciągu ostatnich dziesięciu lat 75 krajów rozwijających się otrzymało środki finansowe na realizację 345 projektów. Efekty znacznej części

programów nie odpowiadały kryteriom zrównoważonego rozwoju, nie przyczyniły się do łagodzenia zmian klimatu, a niektóre były wręcz niebezpieczne dla środowiska przyrodniczego. W ich współfinansowaniu wzięło też udział wiele krajów europejskich, np. Wielka Brytania w ciągu ostatnich pięciu lat przeznaczyła na ten cel ok. 600 mln USD. Analitycy FRA uważają, że nadszedł czas, aby rozważyć inne metody wsparcia leśnictwa w biedniejszych regionach świata, np. zwiększenie udziału prywatnych inwestycji w sektorze.

Źródło: www.greenpress.ru

W.G.

Niemiecki certyfikat służby leśnej zaakceptowany przez FSC

FSC-Niemcy zaakceptowało nowe standardy Niemieckiego Certyfikatu Służby Leśnej (DFSZ), opracowane w sierpniu 2012 przez Stowarzyszenie Przemysłu Rolnego (VdAW). W ten sposób standardy DFSZ będą obowiązywać zarówno w lasach certyfikowanych przez FSC, jak i PEFC. Nowe zasady uwzględniają dwa zalecenia FSC, jakimi są coroczne kontrole stanu siedlisk oraz opracowanie tabel wynagrodzeń dla pracowników firm leśnych.

Opublikowany na stronie internetowej dokument zawiera także różnice między wymaganiami stosowanymi przez FSC i PEFC. Przykładowo, w lasach certyfikowanych przez FSC obowiązuje co najmniej 40-metrowy odstęp szlaków zrywkowych oraz zakaz poruszania się ciężkiego sprzętu poza tymi szlakami.

Certyfikaty FSC funkcjonują w lasach krajowych Badenii-Wirtembergii, Dolnej Saksonii, Nadrenii Północnej-Westfalii, Nadrenii-Palatynatu i Szlezwiku-Holsztyna.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/dfs-fsc-akzeptiert>

T.Z.

Informacje opracowali:

A.A. – Antonina Arkuszewska
W. G. – Wojciech Gil
A.K. – Andrzej Klocek
A.S. – Alicja Sowińska
D.W. – Danuta Woreta
T.Z. – Tadeusz Zachara